Monitor vestigingsklimaat 2021

juni 2022,
Door Bram Verhoef, Marieke van Rijn en Danique Haas
Onderzoek & Statistiek

Samenvatting

Sinds 2006 wordt tweejaarlijks in opdracht van de afdeling Stadsontwikkeling (voorheen Economische Zaken) een Monitor Vestigingsklimaat samengesteld. In 2020 is de monitor met 1 jaar uitgesteld vanwege corona waardoor deze nu in 2021 is uitgevoerd. Doel van het vragenlijstonderzoek onder ondernemers is inzicht krijgen in de kwaliteit van het ondernemersklimaat in Nijmegen als geheel, het oordeel van de ondernemers en andere werkgevers over de directe bedrijfsomgeving en dienstverlening van de gemeente Nijmegen.

In het najaar van 2021 zijn ongeveer 6.500 vestigingen van bedrijven en instellingen in Nijmegen benaderd. Uiteindelijk hebben ruim 800 bedrijven en instellingen (12%) de vragenlijst ingevuld. Dit was voldoende respons om betrouwbare en nauwkeurige uitspraken te doen over het totaal van de circa 18.500 vestigingen in de stad. In deze rapportage zijn de resultaten van dit onderzoek en daarnaast algemene cijfers over het vestigingsklimaat in Nijmegen verwerkt.

Corona
De uitvoering en uitkomsten van deze editie van de Monitor Vestigingsklimaat zijn geraakt door de coronacrisis. De uitvoering is een jaar verplaatst en tijdens de enquête-periode kwamen we in de winterlockdown 2021-2022 terecht.

Ook de bedrijven en instellingen hebben de gevolgen van corona ondervonden. Maar wel met grote verschillen. Sectoren als horeca, detailhandel en cultuur, sport en recreatie zijn sterk geraakt. Qua werkgebied is de binnenstad de werklocatie waar veel van de negatieve gevolgen zich concentreerden.

Andere gebieden en sectoren ging het vaak meer voor de wind. Na een vertraging in 2020 trok de banengroei in 2021 weer aan. Personeel werd nog schaarser dan het al was en het aanbod van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven werd krapper. Tegelijkertijd verbeterde de bereikbaarheid, waarschijnlijk door de ontspannen verkeerssituatie door lockdowns en thuiswerken.

Hieronder volgt een samenvatting van de thema's uit deze rapportage.

Bedrijfsomgeving en bedrijf
De bedrijfsomgeving krijgt van Nijmeegse ondernemers een 7.0 en dit is vergelijkbaar met de rapportcijfers in de jaren ervoor. Ook veel deelaspecten (zoals bijvoorbeeld representativiteit openbare ruimte, parkmanagement, bereikbaarheid per vrachtverkeer of per auto) worden gelijkwaardig of zelfs hoger beoordeeld dan in de jaren ervoor. Met name de bereikbaarheid van de bedrijfslocatie per vrachtverkeer of per auto is toegenomen ten opzichte van de voorgaande jaren. De rol van corona en daardoor minder drukte op de weg kan hier een mogelijke verklaring voor zijn. De deelaspecten zijn ook uitgesplitst naar werkgebied (zie pag. 13).

Kijkend naar de ontwikkeling zegt één op de vijf ondernemers dat de directe bedrijfsomgeving is verslechterd ten opzichte van het afgelopen jaar. Ongeveer 63% vindt de ontwikkeling ongewijzigd en 10% spreekt van een verbetering. Deze ontwikkeling verschilt tussen sectoren en werkgebieden (zie pag. 10).

Als verbeterpunt voor de bedrijfsomgeving worden verschillende punten rondom parkeren genoemd: parkeergelegenheid, parkeerfaciliteiten, overlast van geparkeerde voertuigen en fietsen en het betaald parkeren in de buurt. De problemen specifiek rondom parkeergelegenheid worden het vaakst genoemd buiten de werkgebieden in de stad.

Ondernemers zijn positief over de verwachte ontwikkeling van hun bedrijf. Ruim vier op de tien (42%) verwacht een positieve ontwikkeling en 36% denkt dat het gelijk zal blijven. Ongeveer 13% verwacht een negatieve ontwikkeling en zij leggen vaker een relatie met corona en de coronamaatregelen dan de groep die een positieve ontwikkeling verwacht.

Ondernemersklimaat

Ook het ondernemersklimaat wordt met een ruime voldoende beoordeeld: 6.8. Dit is vergelijkbaar met de onderzoeken in de jaren ervoor. De meeste deelaspecten worden bovendien beter gewaardeerd dan in 2018 het geval was. Enkel het deelaspect *voldoende en goed aanbod vestigingsplaatsen* is in 2021 met 0.4 rapportpunt lager beoordeeld dan in 2018. De deelaspecten zijn ook uitgesplitst naar werkgebied (zie pag. 17).

Voor de ontwikkeling van het ondernemersklimaat zegt één op de vijf ondernemers dat dit het afgelopen jaar is verslechterd. Bijna drie kwart van de ondernemers (73%) hiervan gaf aan dat dit door corona komt. Ook hier bestaan er verschillen tussen de verschillende sectoren en werkgebieden in Nijmegen (zie pag. 15). Bijna de helft vindt dat het ondernemersklimaat niet is gewijzigd (46%), 4% vindt dat het is verbeterd en 30% weet het niet.

De verwachtingen voor de toekomst zijn vergelijkbaar. Het grootste deel verwacht dat het ondernemersklimaat ongeveer gelijk zal blijven, 14% verwacht vooruitgang en 22% verwacht achteruitgang. Een kwart van de ondernemers weet het niet.

Bedrijfsvoering

In het blok over bedrijfsvoering is gevraagd naar de invloed van de coronaperiode op het gebied van bedrijfsvoering. Meer dan de helft van de ondernemers (53%) geeft aan dat corona van invloed is geweest op de bedrijfsvoering, bijna een kwart (24%) zegt dat het geen invloed heeft gehad en één op de vijf deels. Voor ondernemers heeft de coronaperiode ook invloed gehad op de financiële vitaliteit. Het grootste deel zegt dat de financiële vitaliteit van het bedrijf hierdoor is verslechterd (43%). Voor 28% is het hetzelfde gebleven en 16% geeft aan dat het juist vooruit is gegaan.

Communicatie en dienstverlening

Ondernemers verkrijgen hun informatie over belangrijke ontwikkelingen rondom hun onderneming het vaakst via het internet of via de (lokale) krant. Ook via de gemeente (nieuwsbrief, ambtelijk contact, website en sociale media) blijven ze op de hoogte van ontwikkelingen. Indien ondernemers iets willen weten over de dienstverlening van de gemeente wordt de gemeentelijke website (77%) het vaakst gebruikt. Ook zoeken via Google (53%) wordt door veel ondernemers gedaan.

Meer dan de helft (51%) is bekend met de website www.nijmegen.nl/ondernemen. Ook het Werkbedrijf (45%) en www.ondernemersplein.nl (42%) is bij veel ondernemers bekend. Iets minder bekend bij de ondernemers zijn het Ondernemerspunt (33%) en de accountmanager(s) van bedrijven (18%).

De digitale dienstverlening van de gemeente Nijmegen scoort in 2021 een 6.6 (0.3 hoger dan in 2018) en de algemene dienstverlening scoort een 6.4.

Circulaire economie

In 2021 zijn vragen over circulaire economie voor het eerst meegenomen in de vragenlijst. Ongeveer drie op de tien ondernemers (29%) geeft aan dat er al ontwikkelingen zijn binnen het bedrijf. Het vaakst doen zij dit door het productieproces circulair in te richten (63%) of door hergebruik of levensduurverlenging van producten (53%).

Huisvesting bedrijven

Het grootste deel van de Nijmeegse ondernemers is (zeer) gehecht aan Nijmegen als vestigingsplaats voor het bedrijf (73%). Het merendeel van de vestigingen verwacht de komende drie jaar geen verandering in de bestaande huisvesting (62%). Ongeveer 17% zegt dat de huidige huisvestingssituatie mogelijk kan veranderen en voor 14% is dit waarschijnlijk. Van deze groep heeft al ongeveer 35% concrete stappen gezet voor een mogelijke verandering.

Veiligheidsstatistieken

Net zoals de landelijke criminaliteitscijfers zien we dat in Nijmegen de cijfers rondom criminaliteit bij bedrijven afnemen. Winkeldiefstal, inbraken in winkels en diefstal en inbraak bij bedrijven en kantoren komen de afgelopen jaren minder vaak voor.

Ongeveer een kwart van de ondernemers geeft aan zich soms (23%) of vaak (4%) onveilig te voelen in en rondom het bedrijfsgebouw. Dit wordt het vaakst veroorzaakt door personen in of nabij het pand waar dreiging vanuit gaat, bij het afsluiten van het pand en wanneer zij als enige in het pand zijn.

Banen en arbeidsmarkt

Tot slot is gekeken naar de huidige arbeidsmarkt en banensituatie in Nijmegen. Het aantal banen neemt in Nijmegen de afgelopen jaren toe en in 2018 telt Nijmegen voor het eerst weer meer dan 100.000 banen. In 2020 (het eerste coronajaar) vertraagt de groei iets, om in 2021 weer een flinke stap vooruit te zetten. Ook het aantal vestigingen neemt sinds 2012 ieder jaar gestaag toe (voor uitsplitsing sectoren en werkgebieden zie pagina 26 en 28).

En waar we dachten dat de arbeidsmarkt in 2018 al krap was, is dit in het vierde kwartaal van 2021 nog meer toegenomen. Landelijke cijfers laten zien dat maar liefst 82% van de werkende Nederlanders in een beroepsgroep werkt waar momenteel krapte is. Ook in Nijmegen is er bij vrijwel alle beroepsgroepen sprake van een zeer krappe of krappe arbeidsmarkt.

Inhoudsopgave

Samenvatting **2**
Inhoudsopgave **5**
Leeswijzer **6**
1. Onderzoek Monitor Vestigingsklimaat **7**
1.1 Inleiding 7
1.2 Doel onderzoek 7
1.3 Respons 7
2. Resultaten onderzoek Monitorvestigingsklimaat **9**
2.1 Bedrijfsomgeving en bedrijf 9
2.2 Ondernemersklimaat 14
2.3 Bedrijfsvoering 18
2.4 Communicatie en dienstverlening 20
2.4 Circulaire economie 21
2.5 Huisvesting bedrijven 22
3. Veiligheidsstatistieken **23**
3.1 Politiecijfers 23
3.2 Veiligheid rondom vestiging 23
4. Banen en arbeidsmarkt **25**
4.1 Banen 25
4.2 Arbeidsmarkt 29
Bijlage **31**
Bijlage 1: kleurschalen grafieken 31
Bijlage 2: ontwikkeling vestigingen per werkgebied 32
Bijlage 3: spanningsindicator beroepsgroepen 33

Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit verschillende onderdelen die allen iets zeggen over het vestigingsklimaat in Nijmegen. Net zoals in voorgaande jaren bestaat het grootste deel van deze rapportage uit resultaten van de vragenlijst die is ingevuld door ondernemers uit Nijmegen. In hoofdstuk 1 wordt kort verteld over de achtergrond van dit onderzoek, het doel en de respons. In hoofdstuk 2 vind je vervolgens de resultaten van dit onderzoek.

Naast de resultaten uit de vragenlijst geven we ook een beeld over de veiligheidscijfers rondom bedrijven en instellingen in Nijmegen. Deze informatie is verkregen uit de cijfers van de politie en daarnaast is in de vragenlijst een aantal vragen gesteld over de veiligheidsgevoelens van ondernemers. Deze cijfers vind je in hoofdstuk 3.

Tot slot gaan we in hoofdstuk 4 in op de huidige arbeidsmarkt en de ontwikkeling van banen in Nijmegen.

Naast dit rapport, zijn de belangrijkste resultaten van de Monitor Vestigingsklimaat ook gepubliceerd in een openbaar dashboard: Monitor Vestigingsklimaat 2021

1. Onderzoek Monitor Vestigingsklimaat

1.1 Inleiding

In dit gedeelte van de rapportage worden de belangrijkste onderzoeksresultaten van de Monitor Vestigingsklimaat 2021 besproken. Sinds 2006 wordt tweejaarlijks in opdracht van de afdeling Stadsontwikkeling (voorheen Economische Zaken) een Monitor Vestigingsklimaat samengesteld. In 2020 is de monitor met 1 jaar uitgesteld vanwege corona waardoor deze nu in 2021 is uitgevoerd. Doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de kwaliteit van het ondernemersklimaat in Nijmegen als geheel (Nijmegen als vestigingslocatie voor bedrijven en instellingen), het oordeel van ondernemers en andere werkgevers over de directe bedrijfsomgeving en de dienstverlening van de gemeente Nijmegen. Verschillende vragen worden via de monitor geadresseerd, zoals: wat leeft er onder de Nijmeegse bedrijven en instellingen? Hoe beoordelen ondernemers zaken waar de gemeente de zorg over heeft (bijvoorbeeld bereikbaarheid, kwaliteit van de bedrijfsomgeving en sociale veiligheid)? En waar kan de gemeente zijn zorg verbeteren of prioriteiten verleggen ten behoeve van een goed economisch klimaat in de stad.

1.2 Doel onderzoek

De Monitor Vestigingsklimaat is een terugkerend onderzoek dat sinds 2006 iedere twee jaar wordt uitgevoerd. Het vragenlijstonderzoek onder ondernemers geeft ons inzicht in de kwaliteit van het vestigingsklimaat in Nijmegen en de trends en ontwikkelingen die we op dit vlak over de jaren heen zien. Daarmee heeft het onderzoek primair een beschrijvende en signalerende functie als doel. De uitkomsten van de Monitor Vestigingsklimaat worden verder gebruikt voor verantwoording binnen de programmabegroting. Ook kan de monitor input leveren voor de uitvoering van beleid of voor proactief accountmanagement.

1.3 Respons

Voor dit onderzoek zijn circa 6500 van de circa 18.426 vestigingen van bedrijven en instellingen in Nijmegen benaderd. Naast vestigingen uit de commerciële sectoren behoren hiertoe ook de overheids- en onderwijsinstellingen en de overige niet-commerciële instellingen. De adressen zijn verkregen uit de Provinciale Werkgelegenheidsenquête Gelderland (LISA-register). Ondernemers zijn benaderd via een uitnodigingsbrief om online de vragenlijst in te vullen. De vragenlijst is in de maanden oktober, november en december 2021 ingevuld door de ondernemers. De specifieke werkgebieden en grote bedrijven / instellingen zijn allemaal benaderd, de kleine bedrijven in woongebieden middels een steekproef.

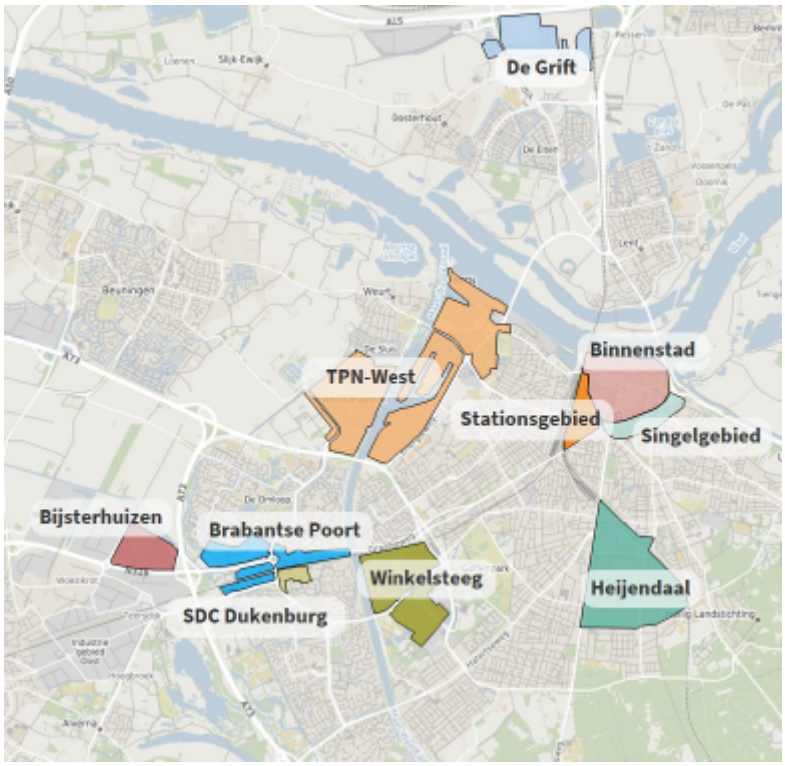
Uiteindelijk hebben 828 (12%) bedrijven of instellingen de vragenlijst geheel of gedeeltelijk ingevuld. Dit is voldoende respons om betrouwbare en nauwkeurige uitspraken te doen over het totaal van de circa 18.426 vestigingen.

Werkgebieden

Voor de uitsplitsing naar werkgebieden is het belangrijk om na te gaan of de respons voldoende is om betrouwbare uitspraken te doen per werkgebied. Hierbij is gekeken naar de volledig ingevulde vragenlijsten. Bij een aantal van deze werkgebieden is de respons laag. Voor de gebieden met minder dan 20 deelnemers zijn de resultaten indicatief en is vergelijking met resultaten uit voorgaande jaren niet mogelijk. Onder het werkgebied TPN-West vallen de werkgebieden Westkanaaldijk en Noord en Oostkanaalhavens. In tabel 1 is daarnaast ook weergegeven hoeveel ondernemers zijn gestart met de vragenlijst maar deze niet hebben afgemaakt. Voor een aantal werkgebieden is er sprake van grote verschillen. Ook de antwoorden van de niet volledig ingevulde vragenlijsten zijn meegenomen in de resultaten (zie tabel en figuur 1).

Tabel 1. Werkgebieden en respons per werkgebied, Monitor Vestigingsklimaat 2021

Werkgebied	Aantal aangeschreven	Respons (n) *Volledig ingevuld*	Respons (n) *gestart*	% respons *Volledig ingevuld*	% respons *Gestart*
Bijsterhuizen	61	10	12	16%	20%
Binnenstad	1930	156	188	8%	10%
Brabantse Poort	475	49	63	10%	13%
De Grift	66	5	6	8%	9%
Heijendaal	358	48	58	13%	16%
Rest van de stad	2041	223	280	11%	14%
SDC Dukenburg	120	15	15	13%	13%
Singelgebied	313	34	42	11%	13%
Stationsgebied	290	18	45	6%	16%
TPN-West	563	63	77	11%	14%
Winkelsteeg	284	39	42	14%	15%
Totaal	**6801**	**660**	**828**	**10%**	**12%**

Figuur 1. Overzichtskaart van de werkgebieden in Nijmegen

2. Resultaten onderzoek Monitorvestigingsklimaat

2.1 Bedrijfsomgeving en bedrijf

Allereerst is gekeken naar de waardering van de bedrijfsomgeving door het vragen naar een algemeen rapportcijfer en een rapportcijfers voor verschillende deelaspecten van de bedrijfsomgeving. Hier wordt ook een beeld geschetst van de ontwikkeling van de afgelopen jaren.

Nijmegen

De bedrijfsomgeving krijgt een 7.0 van de Nijmeegse ondernemers in 2021. Dit is vergelijkbaar met de onderzoeken in de jaren ervoor. In 2018 kreeg de bedrijfsomgeving ook een 7.0 en in 2016 scoorde de bedrijfsomgeving een 7.1

Vervolgens is er gekeken naar de verschillende deelaspecten voor de bedrijfsomgeving, zoals bijvoorbeeld de huisvesting, representativiteit openbare ruimte en bereikbaarheid bedrijfslocatie per auto (zie tabel 1). In vergelijking met 2018 zijn de waarderingen vrijwel gelijk gebleven of zelfs toegenomen. In vergelijking met de vorige meting geven ondernemers hogere rapportcijfers voor (0.2 rapportpunt hoger of meer):

- Representativiteit openbare ruimte
- Parkmanagement / bedrijvenvereniging of winkeliersvereniging
- Bereikbaarheid bedrijfslocatie per vrachtverkeer
- Bereikbaarheid bedrijfslocatie per auto

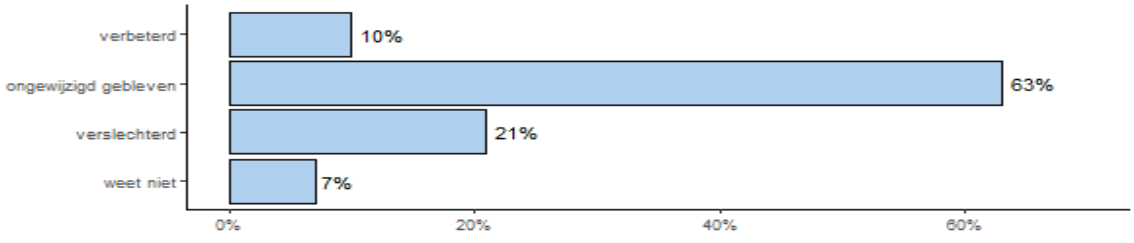
De eigen huisvesting en bereikbaarheid bedrijfslocatie per fiets scoren onverminderd hoog.

Tabel 2. Overzichtstabel waardering deelaspecten bedrijfsomgeving in Nijmegen

	2008	2010	2012	2014	2016	2018	**2021**	trend
Uw eigen huisvesting		7,5		7,4		7,7	**7,8**	
Representativiteit openbare ruimte	6,6	6,8	6,9	6,8	6,8	6,6	**6,8**	
Beheer en onderhoud bestrating	6,5	6,7	6,7	6,8	6,5	6,6	**6,6**	
Beheer en onderhoud groenvoorziening	6,5	6,6	6,8	6,7	6,5	6,6	**6,7**	
Telecomfaciliteiten (Glasvezel, LTE, ADSL etc.)	7,2	7,2	7,1	6,9	6,9	7,0	**7,1**	
Parkmanagement / bedrijvenvereniging of winkeliersvereniging	5,9	6,1	5,9	6,4	6,2	6,1	**6,3**	
Bereikbaarheid bedrijfslocatie per OV	6,8	6,8	7,0	7,0	7,0	7,4	**7,5**	
Bereikbaarheid bedrijfslocatie per vrachtverkeer	6,3	6,0	6,2	6,5	6,1	6,2	**6,4**	
Bereikbaarheid bedrijfslocatie per auto	6,8	7,2	7,4	7,1	7,2	6,7	**7,0**	
Bereikbaarheid bedrijfslocatie per fiets	7,9	7,8	8,3	7,9	8,1	8,2	**8,2**	

Ontwikkeling

Er is ook specifiek gevraagd of volgens ondernemers de directe bedrijfsomgeving ten opzichte van het afgelopen jaar verbeterd, ongewijzigd gebleven of verslechterd is. Het grootste deel (63%) geeft aan dat het ongewijzigd is gebleven. Iets meer dan één op de vijf (21%) vindt de bedrijfsomgeving verslechterd en één op de tien verbeterd.

Figuur 2. Ontwikkeling directe bedrijfsomgeving t.o.v. het afgelopen jaar, Monitor Vestigingsklimaat 2021.

De resultaten uit figuur 2 laten een iets ander beeld zien dan de positieve ontwikkeling van de rapportcijfers op de verschillende deelaspecten. We hebben deze verwachte ontwikkeling voor meer duiding ook uitgesplitst naar een aantal kenmerken van de bedrijven zoals bijvoorbeeld de sector, zzp'er of niet, winkelgebied (binnenstad en SDC Dukenburg t.o.v. andere werkgebieden en de rest van de stad) en de effecten van corona. Bij het laatst genoemde maken we onderscheid tussen bedrijven die aangeven financieel achteruit te zijn gegaan door corona en bedrijven die dat niet zijn.

In de sectoren *detailhandel* (30%) en *horeca (29%)* wordt vaker dan gemiddeld aangegeven dat zij de ontwikkeling van de directe bedrijfsomgeving verslechterd vinden. Er is geen groot verschil tussen de zzp'ers en de overige vestigingen. Wel zien we een groot verschil tussen het winkelgebied, overige werklocaties en de rest van de stad: in het winkelgebied vindt 32% dat het is verslechterd, tegenover 18% in de rest van de stad en 13% bij de overige werklocaties. Van de ondernemers die aangeven financieel achteruit te zijn gegaan door corona zegt 25% dat de ontwikkeling van de directe bedrijfsomgeving is verslechterd, bij de overige ondernemers is dit 18%.

Verbeterpunten

De ondernemers konden bovendien drie verbeterpunten aangeven voor hun bedrijfsomgeving. Het vaakst wordt de parkeergelegenheid als verbeterpunt genoemd. Te weinig plek of parkeerfaciliteiten horen hierbij. Ook andere punten rondom parkeren worden vaak genoemd, zoals bijvoorbeeld overlast van geparkeerde voertuigen en fietsen en het betaald parkeren in de buurt van de bedrijven.

Ook het woordje *straat* komt in de woordwolk[1] nadrukkelijk naar voren. Rondom dit woord komen allerlei verschillende verbeterpunten naar voren, zoals bijvoorbeeld straatverlichting, rommel en vuil op straat, onderhoud van de straat, parkeergelegenheid in de straat en te weinig groen in de straat.

Overlast wordt vaak genoemd in combinatie met jongeren, drugsoverlast, geluidsoverlast en ook hier komt het stuk parkeren terug.

Daarnaast wordt onderhoud aan bestrating of groen en de groenvoorziening over het algemeen als verbeterpunt gezien door veel ondernemers. Ook bereikbaarheid wordt vaak genoemd (figuur 3).

Figuur 3. Belangrijkste verbeterpunten in uw bedrijfsomgeving, woorden > 10 keer genoemd

[1] *Hoe groter het woord in de woordwolk, des te vaker is het woord genoemd.*

Voor de *Binnenstad en de Rest van de stad* zijn er voldoende antwoorden gegeven om een woordwolk te creëren zoals hieronder. In de Binnenstad van Nijmegen worden het vaakst de problemen op straat (verlichting, rommel en vuil, parkeren, onderhoud en groen) als verbeterpunten genoemd. Ook overlast komt vaak naar voren. Hier worden punten genoemd zoals overlast van jongeren en drugsproblematiek en dealers. Daarnaast pleiten ze voor meer mogelijkheden om fietsen te stallen. Opvallend is dat hier de parkeergelegenheid niet vaak wordt genoemd.

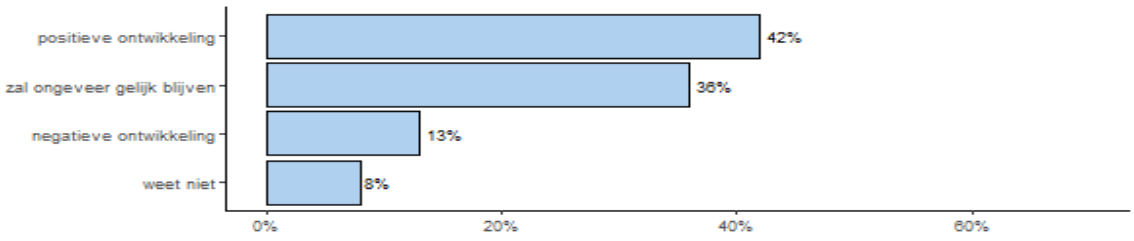
We zien dat het probleem rondom parkeren wel vaak wordt gezien als verbeterpunt bij de ondernemers in de rest van de stad (zie tabel 3). Ook problemen op straat, groenvoorziening en bereikbaarheid worden in de rest van de stad als verbeterpunt gezien.

Tabel 3. Belangrijkste verbeterpunten in uw bedrijfsomgeving, woorden > 5 keer genoemd

Binnenstad	Rest van de stad
	

Toekomst eigen bedrijf

Ook is gevraagd of ondernemers de verwachting hebben dat hun bedrijf de komende jaren een positieve of negatieve ontwikkeling doormaakt. Het grootste deel van de ondernemers verwacht een positieve ontwikkeling (42%) en 36% geeft aan dat het ongeveer gelijk zal blijven. Ruim één op de tien (13%) verwacht een negatieve ontwikkeling.

Figuur 4. Denkt u dat uw bedrijf de komende jaren een positieve of negatieve ontwikkeling zal doormaken?

Op de vraag of dit door corona komt geeft bijna twee op de drie ondernemers aan dat dit niet door corona komt (64%). 18% geeft aan dat dit wel door corona komt en nog eens 18% weet het niet. Degene die een negatieve ontwikkeling verwachten voor het eigen bedrijf leggen vaker een relatie met corona en de coronamaatregelen dan de groep die een positieve ontwikkeling verwacht. De ondernemers die een negatieve ontwikkeling verwachten maken zich bovendien zorgen over achteruitgang van de omgeving, concurrentie maar ook de rol en prioriteiten van de gemeente.

De ondernemers die een positieve ontwikkeling verwachten leggen de nadruk meer op de groeimogelijkheden in de markt, de kwaliteit van eigen diensten en producten, de groei van (delen) van de stad en andere kansen.

Werkgebieden

Allereerst is gekeken naar de algemene waardering voor de bedrijfsomgeving per werkgebied. De hoogste waardering is er voor de gebieden Bijsterhuizen, Singelgebied (gebied rond de Oranjesingel-/Canisiussingel), Brabantse Poort en Heijendaal. Dukenburg en de Grift scoren het laagst op het algemene rapportcijfer voor de bedrijfsomgeving (zie bijlage voor toelichting op kleurschaal tabel).

Tabel 4. Rapportcijfers voor de bedrijfsomgeving per werkgebied, 2021[2]

Bijsterhuizen	binnenstad	Brabantse Poort	De Grift	Heijendaal	SDC Dukenburg	Singelgebied	Stationsgebied	TPN-West	Winkelsteeg
7,5	6,4	7,3	6	7,3	6,1	7,4	7,1	6,6	7

Vervolgens is gekeken naar verschillen in de waardering van de bedrijfsomgeving tussen werkgebieden (zie tabel 5). Ook hier is de tabel ingekleurd volgens de schaal in de bijlage.

De tabel laat zien dat de werkgebieden Bijsterhuizen, Brabantse Poort, Heijendaal en het Singelgebied over het algemeen hoog scoren op een aantal deelaspecten in vergelijking tot de andere werkgebieden. Bijsterhuizen scoort hoog op de eigen huisvesting en de bereikbaarheid per vrachtverkeer. De Brabantse Poort is goed te bereiken per auto en Heijendaal en het Singelgebied zijn goed te bereiken per fiets. Heijendaal scoort bovendien hoog op de bereikbaarheid per openbaar vervoer in vergelijking tot de andere hierboven goed scorende werkgebieden.

De ondernemers in de Binnenstad, SDC Dukenburg en TPN-west geven gemiddeld een lagere beoordeling voor de deelaspecten van de bedrijfsomgeving. In het werkgebied SDC Dukenburg scoren met name de deelaspecten representativiteit openbare ruimte en het beheer en onderhoud van de bestrating en het groen onvoldoende.

[2] *Zie kleurschaal in de bijlage, deze staat vast voor alle tabellen met kleurschalen*

Tabel 5. Overzichtstabel waardering bedrijfsomgeving per werkgebied[2]

	Bijsterhuizen	binnenstad	Brabantse Poort	De Grift	Heijendaal	SDC Dukenburg	Singelgebied	Stationsgebied	TPN-West	Winkelsteeg
Uw eigen huisvesting	8,2	7,5	7,9	7,3	8,1	6,9	8,1	7,9	7,7	7,5
Representativiteit openbare ruimte	7,2	6,1	7,0	5,8	7,3	4,8	7,4	6,7	6,5	6,8
Beheer en onderhoud bestrating	6,6	6,4	6,7	5,7	7,4	4,7	7,0	6,9	6,0	6,6
Beheer en onderhoud groenvoorziening	6,7	6,3	6,9	6,0	7,1	5,1	7,3	6,7	6,0	6,6
Telecomfaciliteiten (Glasvezel, LTE, ADSL etc.)	7,3	6,5	7,4	6,7	7,7	6,0	7,5	6,7	6,7	6,9
Parkmanagement / bedrijvenvereniging of winkeliersvereniging	7,1	5,7	6,6	6,0	6,8	6,3	6,8	5,9	6,5	7,4
Bereikbaarheid bedrijfslocatie per OV	6,6	7,5	7,0	6,0	8,2	8,0	7,5	8,7	5,5	7,4
Bereikbaarheid bedrijfslocatie per vrachtverkeer	8,0	5,7	7,2	6,8	6,7	6,8	6,4	5,6	7,1	6,9
Bereikbaarheid bedrijfslocatie per auto	7,3	5,6	7,9	7,2	7,3	6,6	7,2	6,4	7,8	7,6
Bereikbaarheid bedrijfslocatie per fiets	8,0	8,0	8,1	7,2	8,5	8,0	8,3	8,5	7,7	8,3

2.2 Ondernemersklimaat

Vervolgens zijn er vragen gesteld over het ondernemersklimaat in Nijmegen. Ook hier konden ondernemers een algemeen rapportcijfer geven voor het ondernemersklimaat en daarnaast is er gevraagd naar het rapportcijfer voor verschillende deelaspecten van het ondernemersklimaat, zoals bijvoorbeeld het imago van Nijmegen, lokale lasten en de nabijheid van onderwijs en kennisinstellingen.

Nijmegen

Het ondernemersklimaat in Nijmegen krijgt een 6.8 van de Nijmeegse ondernemers in 2021. Dit is vergelijkbaar met de onderzoeken in de jaren ervoor. In 2018 kreeg de bedrijfsomgeving een 6.6 en in 2016 scoorde de bedrijfsomgeving een 6.7.

Vervolgens is er gekeken naar de verschillende deelaspecten van het ondernemersklimaat (zie tabel 4). De meeste deelaspecten worden beter gewaardeerd dan in 2018 het geval was. De grootste toename is bij de volgende deelaspecten (0.2 rapportpunt hoger of meer) te zien:

- Lokaal en regionaal arbeidsaanbod
- Bereikbaarheid van de gehele stad
- Ondernemersnetwerken in Nijmegen
- Gemeentelijke regelgeving

Het imago van Nijmegen laat door de jaren heen een stijgende trend zien.

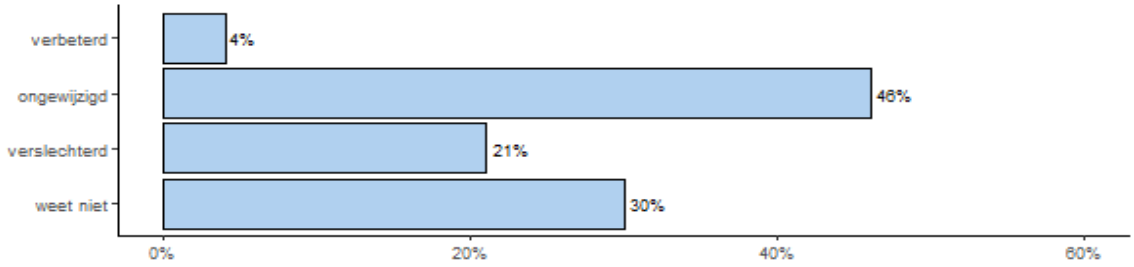
Het deelaspect *voldoende en goed aanbod vestigingsplaatsen* is 0.4 rapportpunt lager beoordeeld dan in 2018. Dat is een behoorlijke afname. De lokale lasten scoren net een voldoende (5.7). Dit rapportcijfers schommelt al jaren net onder de zes.

Tabel 6. Overzichtstabel waardering deelaspecten ondernemersklimaat in Nijmegen

	2008	2010	2012	2014	2016	2018	**2021**	trend
Het imago van Nijmegen	6,7	6,9	6,9	6,9	7,3	7,3	**7,3**	
Lokaal en regionaal arbeidsaanbod	6,5	6,5	6,5	6,7	6,7	6,7	**6,9**	
Bereikbaarheid van de gehele stad	5,8	6,1	6,3	6,9	6,7	6,1	**6,4**	
Nabijheid onderwijs- en kennisinstellingen	7,3	7,0	7,3	7,3	7,5	7,8	**7,8**	
Ondernemersnetwerken in Nijmegen	6,7	6,5	6,6	6,7	6,8	6,7	**7,0**	
Criminaliteit en veiligheid	6,1	6,6	6,5	6,7	6,6	6,3	**6,4**	
Lokale lasten	5,2	5,6	5,6	5,7	5,6	5,6	**5,7**	
Voldoende en goed aanbod vestigingsplaatsen				6,6	6,4	6,5	**6,1**	
Nabijheid van toeleverende of afnemende bedrijven	6,7	6,2	6,5	6,6	6,5	6,7	**6,8**	
Woon- en leefklimaat	6,7	6,8	7,2	7,0	7,5	7,5	**7,4**	
Gemeentelijke regelgeving	5,8	6,0	5,9	6,0	6,2	5,9	**6,2**	
Aanbod culturele voorzieningen en evenementen				7,1	7,6	7,7	**7,6**	

Ontwikkeling

Ook voor het ondernemersklimaat is gevraagd of dit ten opzichte van het afgelopen jaar is verbeterd, ongewijzigd is gebleven of verslechterd. Bijna de helft (46%) geeft aan dat dit ongewijzigd is gebleven. Eveneens een groot deel (30%) geeft aan dit niet te weten. Volgens 21% is het ondernemersklimaat verslechterd en slechts 4% vindt het verbeterd (zie figuur 5).

Figuur 5. Ontwikkeling directe Ondernemersklimaat t.o.v. het afgelopen jaar, Monitor Vestigingsklimaat 2021.

Op de vraag of dit door corona komt zegt 21% ja, 32% nee en 47% geeft aan dit niet te weten. Van de groep die aangeeft dat het ondernemersklimaat verslechterd is, geeft bijna drie kwart (73%) aan dat dit komt door corona.

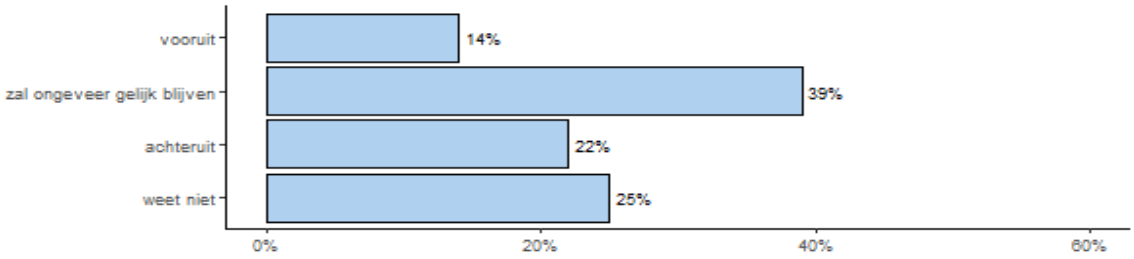
Ook hier is bovenstaand resultaat afgezet tegen de verschillende kenmerken van bedrijven. In de sectoren detailhandel (29%), gezondheidszorg (27%) en horeca (25%) wordt vaker dan gemiddeld gezegd dat het ondernemersklimaat is verslechterd.

Daarnaast zie je hier eveneens de verschillen tussen de traditionele winkel- en horecagebieden en de overige werklocaties. Bij de ondernemers van de binnenstad en van SDC Dukenburg geeft 32% aan dat het directe ondernemersklimaat is verslechterd. Bij de overige werklocaties is dat 18% en in de rest van de stad 14%.

Van de ondernemers van bedrijven die aangeven dat hun financiële vitaliteit achteruit is gegaan geeft 32% aan dat het ondernemersklimaat is verslechterd. Bij de overige ondernemers gaat het om 13%.

Toekomst

Tot slot zijn er enkele vragen gesteld over het toekomstbeeld voor het ondernemersklimaat. Gevraagd is of de ondernemers denken dat het ondernemersklimaat in Nijmegen de komende jaren vooruit of achteruit zal gaan. Bijna één op de vier ondernemers verwacht dat het gelijk zal blijven (39%). 22% verwacht dat het achteruit zal gaan en 14% vooruit. Ook een grote groep geeft aan dit niet te weten.

Figuur 6. Verwachte ontwikkeling ondernemersklimaat in Nijmegen, Monitor Vestigingsklimaat 2021.

Ook hier is gevraagd of dit door corona komt: één kwart van de ondernemers geeft aan dat de verwachte ontwikkeling door corona komt, 39% zegt dat het niet door corona komt en 41% weet niet.

Dit is afgezet tegen de gegeven antwoordcategorieën. Van de groep die verwacht dat het ondernemersklimaat achteruit zal gaan, geeft bijna de helft (48%) aan dat dit door corona komt. Daarentegen geeft ook 46% aan dat dit niet door corona komt en 6% weet het niet. Van de groep die vooruitgang verwacht geeft ongeveer één kwart (26%) aan dat dit door corona komt en 51% dat dit niet door corona komt. De overige ondernemers (22%) weten het niet.

Bij deze vragen konden de ondernemers bovendien een toelichting geven. Het merendeel verwacht dat het ondernemersklimaat ongeveer gelijk blijft (39%). Van degenen die verandering verwachten, verwacht de meerderheid achteruitgang. Hierbij speelt corona als externe factor een grote rol. Buiten corona worden als redenen voor verwachte achteruitgang onder meer genoemd: de regel- en lastendruk en het accent op wonen ten koste van bedrijven en industrie. Er is bovendien een groep ondernemers die zich minder welkom voelt in de stad. Andere punten zijn concurrentie in de retail, bereikbaarheid, maar ook gebrek aan betaalbare bedrijfsruimte.

De ondernemers die optimistischer zijn over de verwachte ontwikkeling van het ondernemersklimaat in Nijmegen wijzen op de woningbouw en groei van de stad, het innovatieklimaat en de samenwerking in de stad.

Werkgebieden

De vragen over de algemene waardering voor het ondernemersklimaat zijn ook uitgesplitst naar werkgebied. De hoogste waardering voor het ondernemersklimaat wordt gegeven door het Singelgebied (7.3) gevolgd door Bijsterhuizen en Brabantse Poort (beide 7.2).

Tabel 7. Rapportcijfers voor het ondernemersklimaat per werkgebied, 2021[2]

Bijsterhuizen	binnenstad	Brabantse Poort	De Grift	Heijendaal	SDC Dukenburg	Singelgebied	Stationsgebied	TPN-West	Winkelsteeg
7,2	6,6	7,2	6,7	6,9	6,3	7,3	7	6,3	6,7

Hierna is gekeken naar verschillen in de waardering van het ondernemersklimaat tussen werkgebieden (zie volgende pagina). De tabel is weer ingekleurd volgens de kleurenschaal in de bijlage.

Over het algemeen beoordelen de werkgebieden Bijsterhuizen, Heijendaal en Singelgebied de deelaspecten van het ondernemersklimaat het meest positief. Ook Stationsgebied geeft een relatief hogere waardering aan de deelaspecten dan de andere werkgebieden.

Heijendaal, Singel- en Stationsgebied geven met name een hoge waardering aan de nabijheid van onderwijs- en kennisinstellingen.

SDC Dukenburg en TPN-West geven de deelaspecten van het ondernemersklimaat relatief gezien een lager rapportcijfer dan de andere werkgebieden in Nijmegen. Bij Dukenburg is met name het rapportcijfers voor criminaliteit en veiligheid laag in vergelijking tot de andere gebieden.

Tabel 8. Overzichtstabel waardering ondernemersklimaat per werkgebied[2]

	Bijsterhuizen	binnenstad	Brabantse Poort	De Grift	Heijendaal	SDC Dukenburg	Singelgebied	Stationsgebied	TPN-West	Winkelsteeg
Het imago van Nijmegen	7,3	7,3	7,1	6,7	7,2	7,2	7,2	7,7	6,7	7,1
Lokaal en regionaal arbeidsaanbod	6,9	6,8	6,9	6,2	7,0	6,8	7,4	7,0	6,4	6,7
Bereikbaarheid van de gehele stad	6,9	6,1	6,5	6,7	6,4	6,5	7,1	6,9	6,1	6,2
Nabijheid onderwijs- en kennisinstellingen	7,1	7,8	7,7	7,2	8,5	7,5	8,1	8,0	6,8	7,7
Ondernemersnetwerken in Nijmegen	7,1	6,9	6,9	7,2	7,3	7,0	7,4	7,0	7,1	7,0
Criminaliteit en veiligheid	6,8	5,9	6,6	5,8	7,1	4,9	6,6	6,7	6,2	6,2
Lokale lasten	6,4	5,6	6,2	5,2	5,9	5,4	6,4	5,8	5,3	5,1
Voldoende en goed aanbod vestigingsplaatsen	6,4	6,0	6,5	5,0	6,0	5,8	6,5	5,8	5,3	5,8
Nabijheid van toeleverende of afnemende bedrijven	6,7	6,7	6,9	6,5	6,9	5,9	7,2	6,7	6,7	6,6
Woon- en leefklimaat	7,4	7,1	7,1	7,0	8,0	6,4	7,4	8,0	6,9	7,1
Gemeentelijke regelgeving	6,8	5,9	6,4	5,7	6,9	6,3	6,6	6,3	5,6	6,0
Aanbod culturele voorzieningen en evenementen	7,6	7,5	7,2	7,2	7,9	6,9	8,0	7,9	7,1	7,6

2.3 Bedrijfsvoering

In het derde blok zijn enkele vragen gesteld over de bedrijfsvoering van de organisatie en de invloed van corona. Hierbij gaat het onder meer over de financiële vitaliteit, samenwerkingen en afzet. De resultaten zijn voor de stad Nijmegen als geheel.

Bedrijfsvoering

Ieder bedrijf is gevraagd zichzelf te beoordelen. Het was hierbij mogelijk om meerdere antwoorden te geven. Ruim zes op de tien bedrijven geven aan dat zij een maatschappelijk betrokken bedrijf zijn (61%). Internationale bedrijven komen in Nijmegen minder vaak voor: 17% geeft aan een internationaal bedrijf te zijn. Bijna vier op de tien ondernemers geven aan een duurzaam (39%) en / of innovatief (38%) bedrijf te zijn (tabel 8).

Tabel 9. Rekent u uw bedrijf/organisatie tot een? Monitor Vestigingsklimaat 2021

	Ja	Nee	Enigszins
Internationaal bedrijf	17%	73%	11%
Duurzaam bedrijf	39%	23%	38%
Innovatief bedrijf	38%	30%	32%
Maatschappelijk betrokken bedrijf	61%	12%	27%

Daarnaast is gevraagd met wie het bedrijf samen werkt op het gebied van innovatieve producten of diensten en waar deze organisaties zijn gevestigd (zie tabel 10). Bedrijven die samen werken op het gebied van innovatieve producten of diensten doen dit met name nog in de regio en / of in Nederland. Het vaakst werken zij hiervoor samen met kennisinstellingen of andere bedrijven. Samenwerking met particuliere investeerders komt nog weinig voor.

Tabel 10. Met wie werkt uw bedrijf samen op het gebied van innovatieve producten of diensten, en waar komen deze samenwerkingspartners vandaan? Monitor Vestigingsklimaat 2021

	Regio	Nederland	Europa	Wereldwijd	n.v.t.
Kennisinstellingen	23%	33%	6%	8%	43%
Bedrijven	26%	37%	10%	10%	34%
Overheden	18%	23%	4%	3%	61%
Banken en accountantskantoren	21%	19%	2%	2%	60%
Particuliere investeerders	6%	7%	2%	2%	85%

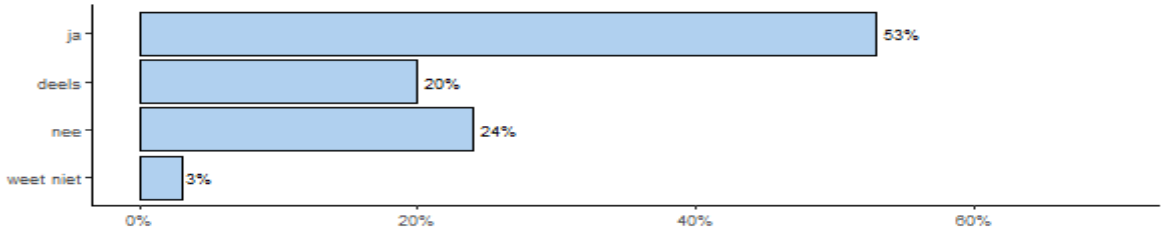
Tot slot is op het gebied van bedrijfsvoering gevraagd of zij de afgelopen drie jaar goederen of diensten hebben verkocht in onderstaande geografische markten (zie tabel 11). Het overgrote deel van de bedrijven verkocht goederen lokaal / regionaal (77%) of in de rest van Nederland (69%). Bedrijven en instellingen die geen goederen of diensten verkochten, hebben deze vraag niet (allemaal) beantwoord.

Tabel 11. Verkocht uw bedrijf de afgelopen drie jaar goederen of diensten in de volgende geografische markten? Monitor Vestigingsklimaat 2021

	Ja	Nee	n.v.t.
Lokaal / regionaal	77%	12%	11%
Nederland	69%	17%	14%
Europa	28%	47%	25%
Wereldwijd	13%	59%	28%

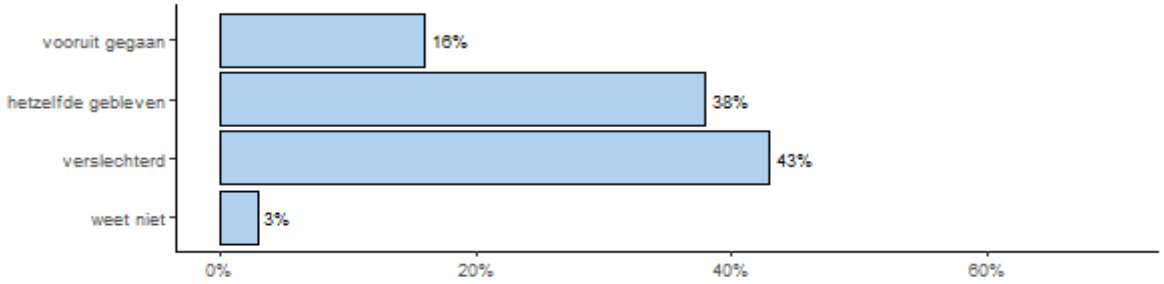
Invloed van corona

Allereerst is gevraagd of de coronaperiode de organisatie heeft beïnvloed op het gebied van de bedrijfsvoering. Meer dan de helft van de ondernemers (53%) geeft aan dat dit invloed heeft gehad op het gebied van bedrijfsvoering. Voor ongeveer één kwart (24%) heeft het geen invloed gehad en één op de vijf geeft aan dat het deels invloed heeft gehad. Er is helaas niet gevraagd of dit de organisatie positief of negatief heeft beïnvloed.

Figuur 7. Heeft de coronaperiode invloed gehad op uw organisatie op het gebied van bedrijfsvoering? Monitor Vestigingsklimaat 2021

Vervolgens is gevraagd naar de ontwikkeling van de financiële vitaliteit tijdens de coronaperiode 2020-2021. Het grootste deel van de ondernemers (43%) geeft aan dat dit is verslechterd. Een iets minder groot percentage (38%) geeft aan dat dit hetzelfde is gebleven. 16% van de ondernemers geeft aan dat de financiële vitaliteit van de organisatie vooruit is gegaan tijdens de coronaperiode.

Figuur 8. Ontwikkeling financiële vitaliteit tijdens de coronaperiode 2020-2021, Monitor Vestigingsklimaat 2021

In onderstaande kruistabel zijn figuur 7 en figuur 8 tegen elkaar afgezet. Van de ondernemers die aangeven dat corona invloed heeft gehad op de bedrijfsvoering, zegt 64% dat de financiële vitaliteit is verslechterd. Van de ondernemers die aangeven dat het deels hun bedrijfsvoering heeft beïnvloed zegt bijna één op de drie dat het is verslechterd. De ondernemers die aangeven dat corona geen invloed op hun bedrijfsvoering heeft gehad zijn over het algemeen positiever. Slechts 8% geeft aan dat de financiële vitaliteit is verslechterd en ongeveer twee op de drie (66%) ondernemers zegt dat het hetzelfde is gebleven. Bijna één kwart spreekt zelfs van vooruitgang.

Tabel 12. Corona invloed op bedrijfsvoering naar financiële vitaliteit, Monitor Vestigingsklimaat 2021

	vooruit gegaan	hetzelfde gebleven	verslechterd	weet niet
ja	13%	21%	64%	2%
deels	18%	47%	32%	3%
nee	24%	66%	8%	1%
weet niet	10%	35%	8%	47%

2.4 Communicatie en dienstverlening

Tot slot zijn er enkele vragen gesteld over de dienstverlening door de gemeente Nijmegen. Er is gevraagd naar de dienstverleningskanalen, contactmogelijkheden en de waardering voor de (digitale) dienstverlening van de gemeente Nijmegen.

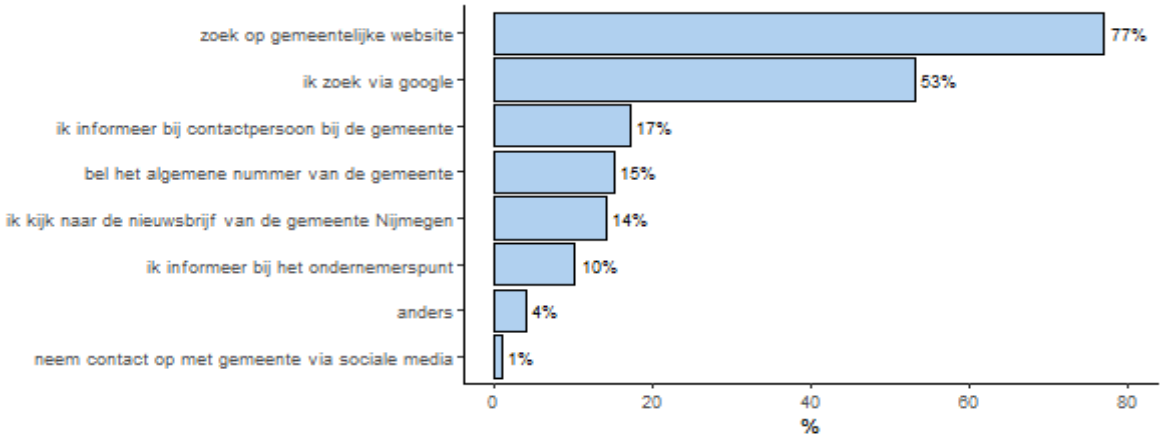
Informatiekanalen en contact

Allereerst is gevraagd via welke kanalen ondernemers op de hoogte blijven van ontwikkelingen die belangrijk zijn voor hun onderneming. Dit was een open vraag waarbij de ondernemers drie antwoorden konden geven. Het internet en de (lokale) krant worden het vaakst genoemd. Ook via de gemeente (nieuwbrief, ambtelijk contact, website en sociale media) blijven ze op de hoogte van ontwikkelingen. Daarnaast zijn sociale media, media in het algemeen en mail vaak genoemde informatiekanalen (figuur 9).

Figuur 9. Via welke kanalen blijft u op de hoogte van ontwikkelingen die belangrijk zijn voor uw onderneming?

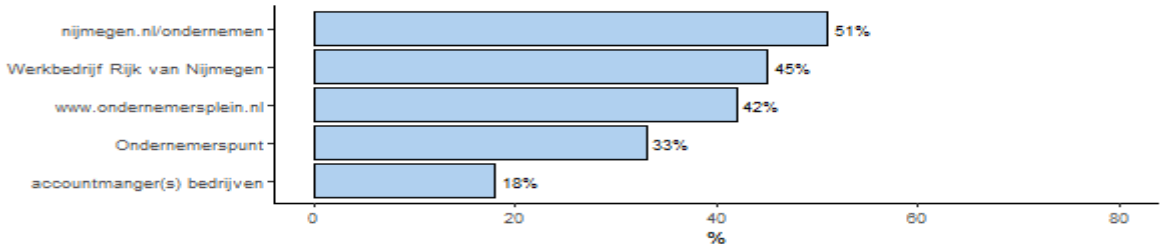
Als ondernemers voor hun onderneming iets willen weten over de dienstverlening van de gemeente wordt het vaakst op de gemeentelijke website gekeken (77%). Daarnaast zoekt meer dan de helft van de ondernemers (53%) voor informatie over dienstverlening van de gemeente via Google. De overige informatiekanalen worden minder vaak gebruikt (figuur 10).

Figuur 10. Gebruik kanalen voor informatie over dienstverlening van de gemeente

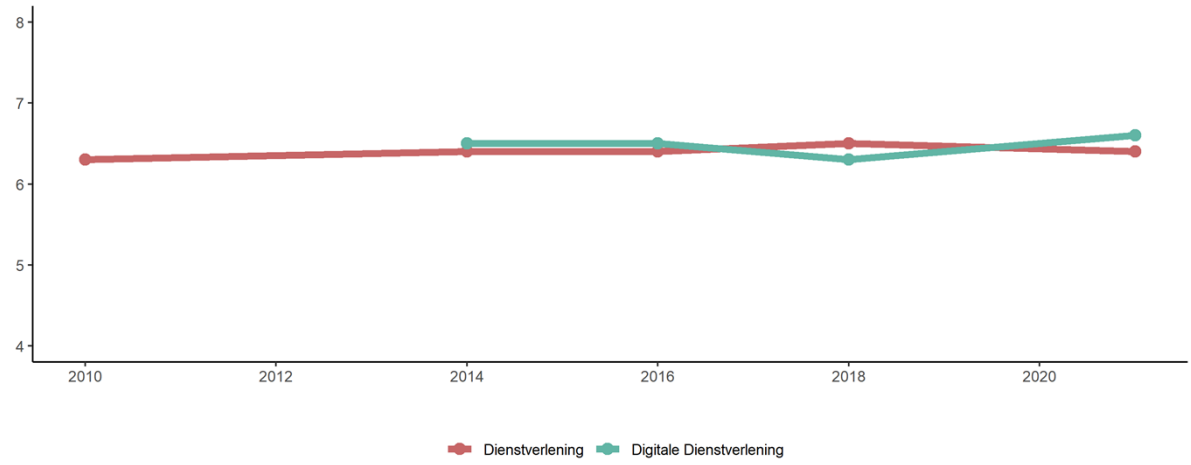
Tot slot is gevraagd welke contactmogelijkheden met de gemeente Nijmegen bekend zijn bij de ondernemers. Hierbij geeft meer dan de helft (51%) aan dat zij bekend zijn met www.nijmegen.nl/ondernemen als contactmogelijkheid. Het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen is bij 45% van de ondernemers bekend en

www.ondernemersplein.nl bij 42%. Het Ondernemerspunt is bij één op de drie ondernemers bekend en 18% weet dat er contactmogelijkheden zijn bij accountmanager(s) van bedrijven.

Dienstverlening

De waardering voor de digitale dienstverlening van de gemeente Nijmegen is de afgelopen jaren gestegen van 6.3 naar 6.6 in 2021. In 2018 was dit nog 0.2 rapportpunt gedaald ten opzicht van 2016. De waardering voor de dienstverlening in het algemeen is iets gedaald: van 6.5 in 2018 naar een 6.4 in 2021.

Figuur 11. Waardering van ondernemers voor de (digitale) dienstverlening van de gemeente Nijmegen

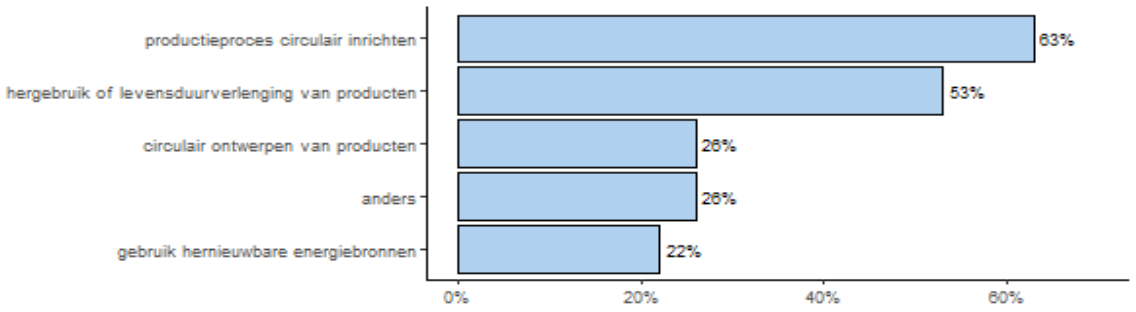
2.4 Circulaire economie

Nijmegen wil in 2050 volledig circulair zijn. In een volledige circulaire economie bestaan er geen afvalstoffen. Grondstoffen en onderdelen van producten worden steeds opnieuw gebruikt. Voor zover er nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden deze op duurzame wijze gewonnen en zijn deze afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld. De vragen over circulaire economie zijn dit jaar voor het eerst meegenomen in de vragenlijst.

Aan de ondernemers is gevraagd of er in hun bedrijf ontwikkelingen zijn die bijdragen aan de circulaire economie. Ongeveer 3 op de 10 ondernemers (29%) geeft aan dat er al ontwikkelingen zijn binnen het bedrijf. Ongeveer 46% geeft aan dat dit nog niet het geval is en 24% weet het niet.

Vervolgens is gevraagd hoe zij bijdragen aan de circulaire economie aan de hand van verschillende antwoordcategorieën. Zij konden meerdere antwoorden geven. Het vaakst geven ondernemers aan dat zij het productieproces circulair inrichten (63%), door bijvoorbeeld te recyclen, voorkomen van afval of afval te gebruiken als grondstof voor nieuwe producten. Ook hergebruik of levensduurverlenging van producten wordt door meer dan de helft van de ondernemers - waarbij er ontwikkelingen in het bedrijf zijn die bijdrage aan de circulaire - economie genoemd (53%). Gebruik hernieuwbare energiebronnen (22%) en circulair ontwerpen van producten (26%) wordt nog minder gedaan.

Bij de categorie anders worden de volgende bijdragen nog genoemd: het scheiden van afval, voorkomen van gebruik onnodige producten, elektrische voertuigen en werken aan bewustwording rondom circulaire economie.

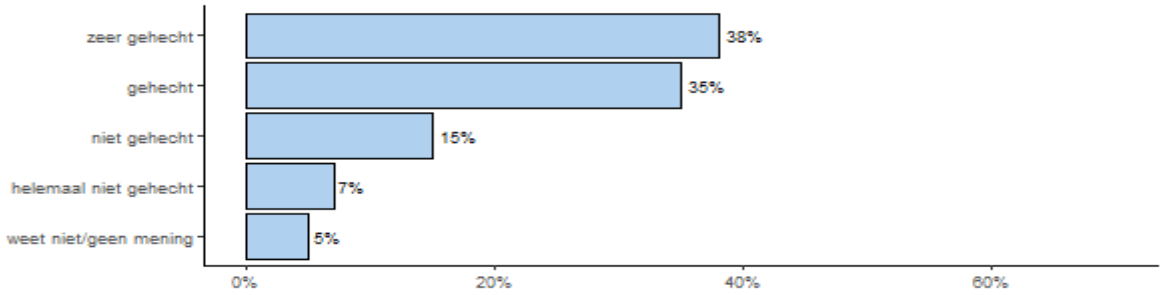

Figuur 12. Hoe draagt u bij aan de circulaire economie? Monitor Vestigingsklimaat, 2021

2.5 Huisvesting bedrijven

In dit vragenblok is een aantal vragen voorgelegd over mogelijke wijzigingen in de huisvestingssituatie van het bedrijf. Allereerst is gevraagd hoe gehecht het bedrijf of instelling is aan Nijmegen als vestigingsplaats. Het grootste deel van de ondernemers is (zeer) gehecht aan Nijmegen als vestigingsplaats voor het bedrijf (73%).

In 2018 waren deze cijfers vergelijkbaar: ook toen was 38% zeer gehecht aan de vestigingsplaats en 34% gehecht. Ongeveer 17% van de ondernemers geeft aan niet gehecht te zijn en 9% helemaal niet gehecht.

Figuur 13. Hoe gehecht is uw bedrijf of instelling aan Nijmegen als Vestigingsplaats, Monitor Vestigingsklimaat 2021

Veel bedrijven verwachten dat de vestiging van hun bedrijf de komende jaren hetzelfde zal blijven:

- Ongeveer 62% verwacht dat de huisvestiging de komende drie jaar niet gaat veranderen
- 17% zegt dat dit mogelijk kan veranderen en
- 14% waarschijnlijk

Ook hier zijn de percentages vergelijkbaar met de resultaten in 2018: 61% gaf aan waarschijnlijk niet te verhuizen de komende drie jaar, 18% mogelijk en 15% waarschijnlijk.

Ongeveer 35% van de ondernemers die zegt dat ze waarschijnlijk of mogelijk gaan veranderen van huisvestingssituatie heeft hier al concrete stappen voor gezet. Bij 60% is dit nog niet het geval en 4% weet het niet. In 2018 lag het percentage dat al concrete stappen had gezet iets hoger (65%). 30% van de ondernemers had toen nog geen stappen gezet en 5% wist het niet.

3. Veiligheidsstatistieken

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen rondom criminaliteit bij bedrijven besproken op basis van de politiecijfers. Ook de antwoorden op de vragen over veiligheid uit de Monitor Vestigingsklimaat komen in dit hoofdstuk terug.

3.1 Politiecijfers

Uit de politiestatistieken hebben we een aantal thema's op het gebied van criminaliteit die raken aan de winkels en bedrijven in Nijmegen geselecteerd:

- Winkeldiefstal (alleen Stadscentrum en SDC Dukenburg)
- Inbraak winkel
- Diefstal/inbraak bedrijven en kantoren
- Diefstal/inbraak overige bedrijven en instellingen
- Diefstal van vrachtauto/bestelauto
- Overval in bedrijven

Voor winkeldiefstal zien we sinds 2014 een daling van het aantal geregistreerde voorvallen per jaar. In 2014 ging het nog om bijna 900 voorvallen en in 2021 waren er 475 geregistreerde voorvallen.

Ook de inbraken in winkels zijn flink gedaald van 2015 tot 2019 (van 51 naar 16 keer). Tijdens de corona-jaren 2020 en 2021 zijn de aantallen weer licht toegenomen (van 16 in 2019 naar 26 in 2021).

Diefstal en inbraak bij bedrijven en kantoren: in 2016 waren er nog ruim 250 geregistreerde voorvallen. In de jaren daarna is dat geleidelijk gehalveerd en in 2021 waren er nog 128 geregistreerde voorvallen. Ook bij de diefstal / inbraak bij overige bedrijven en instellingen is er sprake van een dalende trend (ongeveer 60% afgenomen tot aan 2021).

Diefstal van vrachtauto's en bestelauto's komt minder vaak voor en kent over de jaren heen een wisselend verloop.

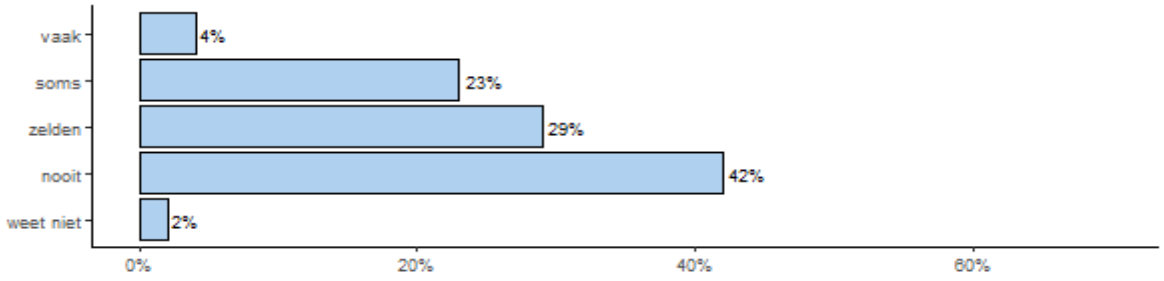
De laatste categorie is *overval in bedrijven* en dat komt gelukkig niet veel voor. In 2021 waren er nog 3 meldingen van een overval in bedrijven.

Tabel 13. Geregistreerde voorvallen criminaliteit rondom winkels en bedrijven, bron: Politiecijfers

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	trend
Winkeldiefstal	645	749	898	723	708	643	653	640	609	475	
Inbraak winkel	49	39	37	40	51	27	30	16	24	26	
Diefstal / inbraak bedrijven en kantoren	179	185	143	157	253	207	156	155	113	128	
Diefstal / inbraak overige bedrijven en instellingen	106	96	105	76	87	69	50	48	47	29	
Diefstal van vrachtauto / bestelauto	15	32	22	19	27	18	32	30	17	9	
Overval in bedrijven	24	11	4	16	10	9	10	7	6	3	

3.2 Veiligheid rondom vestiging

In de vragenlijst van het Monitor Vestigingsklimaat zijn aan de ondernemers ook enkele vragen gesteld over (on)veiligheid in en rondom het bedrijf. Allereerst is gevraagd of zij of ander personeel zich wel eens onveilig voelt in (de omgeving van) de vestiging. Ongeveer 42% geeft aan dat zij zich nooit onveilig voelen en 29% voelt zich soms onveilig. Een klein deel (4%) voelt zich vaak onveilig en ongeveer een kwart geeft aan zich soms onveilig te voelen (zie Figuur 14.).

Figuur 14.Voelt u of ander personeel zich wel eens onveilig in (de omgeving van) uw vestiging?

Aan degene die zich zelden, soms of vaak onveilig voelt is gevraagd waar zij zich onveilig voelen. Zij konden hierbij meerdere antwoorden aangeven. Het vaakst wordt genoemd *personen in of nabij het pand waar dreiging vanuit ging* (45%), gevolgd door *bij het afsluiten van het pand* (29%) en *als enige in het pand* (28%). Ook *anders* wordt door één kwart van de ondernemers genoemd, hierbij worden de volgende redenen genoemd:

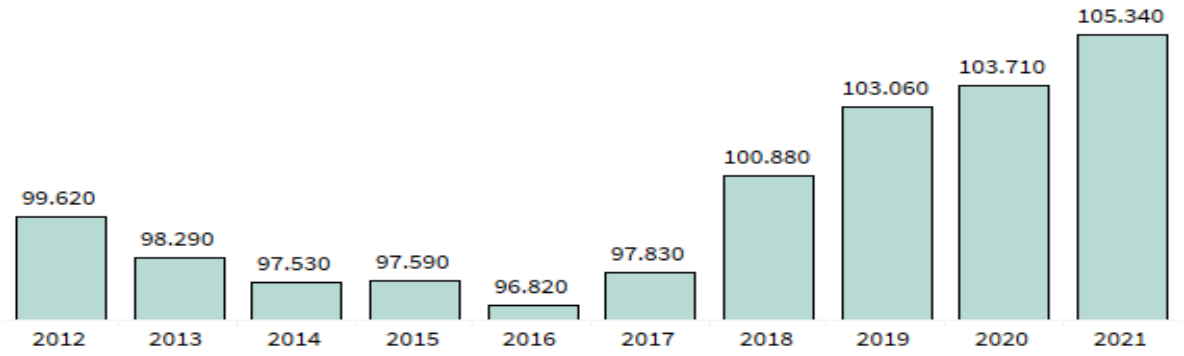
- Overlast van hangjongeren
- Te weinig verlichting, te donker
- Dealers en drugsoverlast
- Onveilig gevoel na inbraak
- Personen die er niet horen te zijn

4. Banen en arbeidsmarkt

In dit hoofdstuk wordt kort een aantal cijfers over de huidige arbeidsmarkt besproken. Hierbij baseren we ons op gegevens over het aantal banen uit de Provinciale Werkgelegenheid Enquête voor het aantal banen in Nijmegen. Ook kijken we naar de krapte op de arbeidsmarkt.

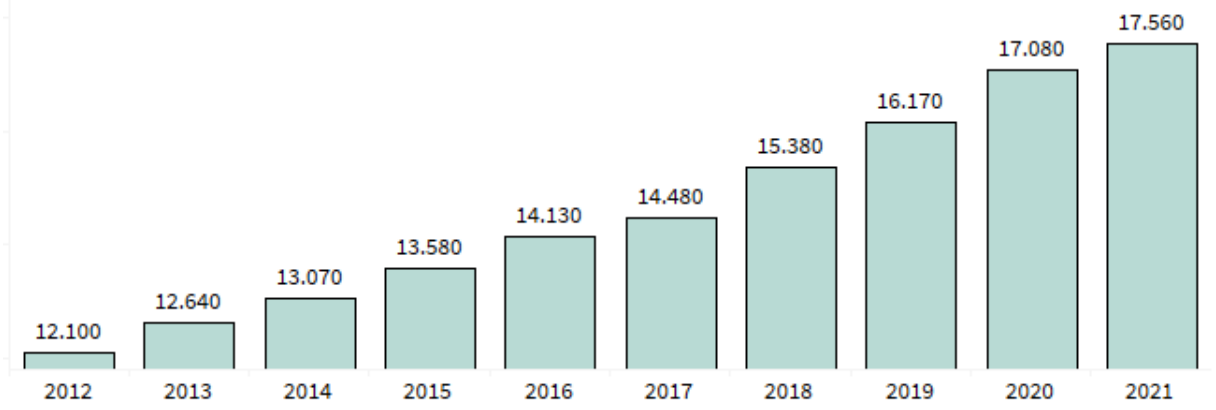
4.1 Banen

Na de grote recessie die volgde op de kredietcrisis (2008-2009) duurde het nog tot ongeveer 2016 – 2017 tot een omslag naar banengroei een feit was. De jaren 2018 en 2019 waren topjaren voor de banengroei. Het aantal banen in Nijmegen kwam in 2018 voor het eerst weer boven de 100.000. In 2019 zet deze groei door. In 2020 (het eerste coronajaar) vertraagt de groei iets om in 2021 weer een flinke stap vooruit te zetten.

Figuur 15. Aantal banen in Nijmegen, 2012-2021 PWE

Het aantal vestigingen van bedrijven en instellingen groeit daarentegen gestaag door. Dat is een afspiegeling van groeiend ondernemerschap onder de Nijmeegse bevolking (onder meer door een toename van ZZP-ers).

Figuur 16. Aantal vestigingen in Nijmegen, 2021-2021 PWE

Top- en aandacht sectoren

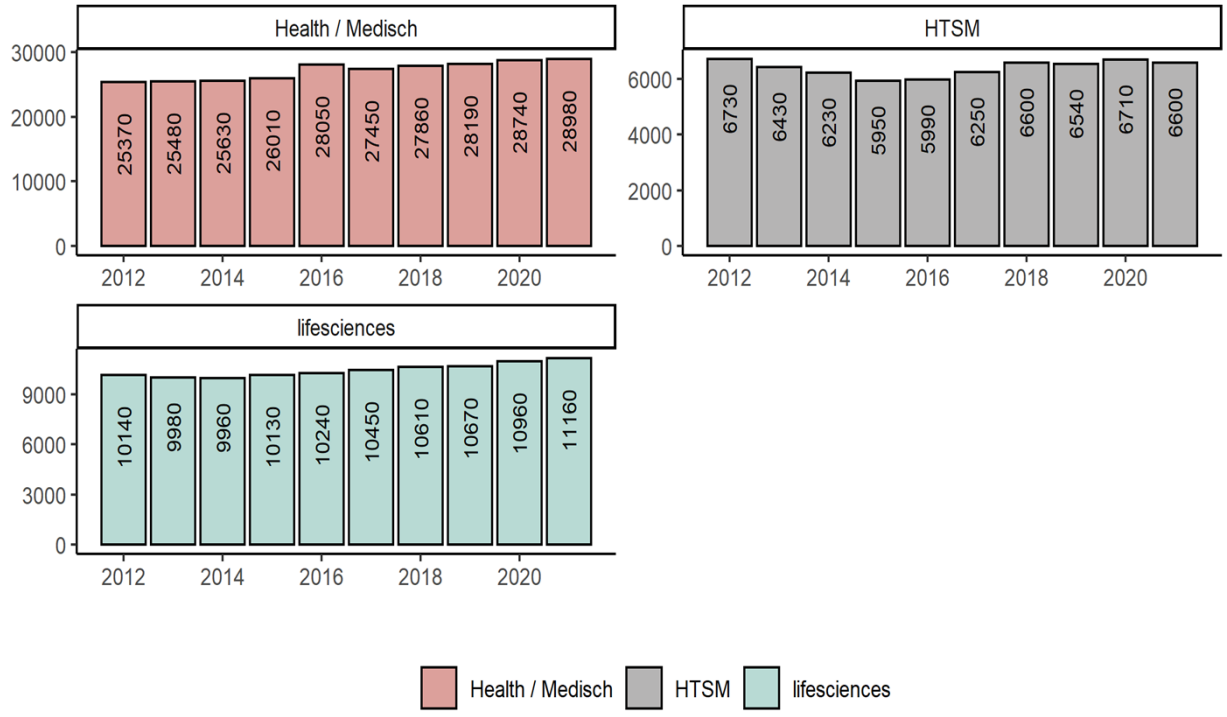
In figuur 17 laten we de ontwikkeling zien voor de top- en aandachtsectoren in Nijmegen. Deze bestaan uit de Health / Medisch, HTSM en lifescience sectoren.

De (top)sector *High Tech Systemen en Materialen (HTSM)* omvat vooral metaal, elektrotechnische en elektronische industrie en de advisering, R&D en dienstverlening gericht op die sectoren. In Nijmegen zijn ruim 600 vestigingen actief in de topsector HTSM, met tussen 6.500 en 7.000 banen. De halfgeleiderindustrie is een belangrijke drager

van deze sector. Na een periode van banenkrimp, heeft deze sector vanaf 2016 met wat ups en downs de wind weer in de zeilen.

De sector Health/Medisch (definitie KvK, 2010) is verreweg de grootste in Nijmegen. Het omvat de gezondheidszorg, medisch technologische bedrijven en gezondheidszorg ondersteunende activiteiten. In 2016 treedt een sprong in banen op doordat de sociale werkvoorziening van de “overige industrie” naar “arbobegeleiding en re-integratie” verschuift. Zonder deze administratieve invloed is er over het algemeen sprake van groei van banen en vestigingen in deze sector.

De (top)sector *lifesciences* is veel smaller dan het brede Health/medisch cluster. Het accent ligt op medisch en farmaceutisch onderzoeks- en ontwikkelingswerk en industrie, laboratoria plus universitaire medische centra. Vanaf 2014 is er sprake van een gezonde banengroei, bij een beperkte groep van ruim 100 vestigingen in de stad. laten door de jaren heen een groei zien qua aantal banen.

Figuur 17. Ontwikkeling aantal banen in Nijmegen, per sector. PWE

Werkgebieden

De ontwikkeling in banen is tot slot uitgesplitst naar de verschillende werkgebieden in Nijmegen. In alfabetische volgorde wordt hieronder de banenontwikkeling van de verschillende werkgebieden kort besproken.

In het werkgebied Bijsterhuizen (het Nijmeegse deel) zijn er ongeveer 1450 banen (incl. het Wijchens deel 5800). Sinds 2017 groeit de werkgelegenheid flink door.

De binnenstad heeft het moeilijk. De traditionele aankoopfunctie staat al langer onder druk. In 2015 – 2016 was het faillissement van de V&D een belangrijke gebeurtenis. De groei van de horeca kon dit verlies in de detailhandel in 2013-2019 opvangen. In 2020 en 2021 krijgt de binnenstad te maken met verschillende corona-maatregelen. Sinds 2019 is het aantal banen in de binnenstad met ongeveer 700 afgenomen naar 8.130 banen.

Het werkgebied Brabantse Poort laat, na een kantelpunt rond 2016, het gebruikelijke beeld. Sinds dat moment is het aantal banen hier flink toegenomen (1.300 banen erbij). Deze groei zit vooral in het noorden van de spoorlijn in Kerkenbos en aan de Wijchenseweg.

Bij bedrijventerrein De Grift zien we een tamelijk stabiele werkgelegenheidssituatie. Het aantal banen schommelt de laatste jaren tussen de 700-800. De verdere ontwikkeling van De Grift in de komende jaren kan deze trend doen omslaan. Medio oktober 2022 wordt het bestemmingsplan voor uitbreiding van de Grift in procedure gebracht. Met dit bestemmingsplan wordt de uitgifte van ca 30 ha bedrijvigheid mogelijk gemaakt. Ca 15 ha wordt bestemd voor XXL logistiek.

Heijendaal is in werkgelegenheid met 19.390 banen de grootste werklocatie van de stad. Met korte dipjes in 2013 en 2019, is er sprake van een constante banengroei in de gezondheidszorg-, onderwijs- en onderzoeksfuncties die dit gebied kenmerken.

Stadsdeelcentrum Dukenburg heeft het duidelijk moeilijk. Het winkelcentrum kampt met leegstand en een terugloop in het draagvlak. Dit zien we ook terug in de banenontwikkeling. De afgelopen tien jaar gaan rond de 200 banen verloren in het winkelcentrum.

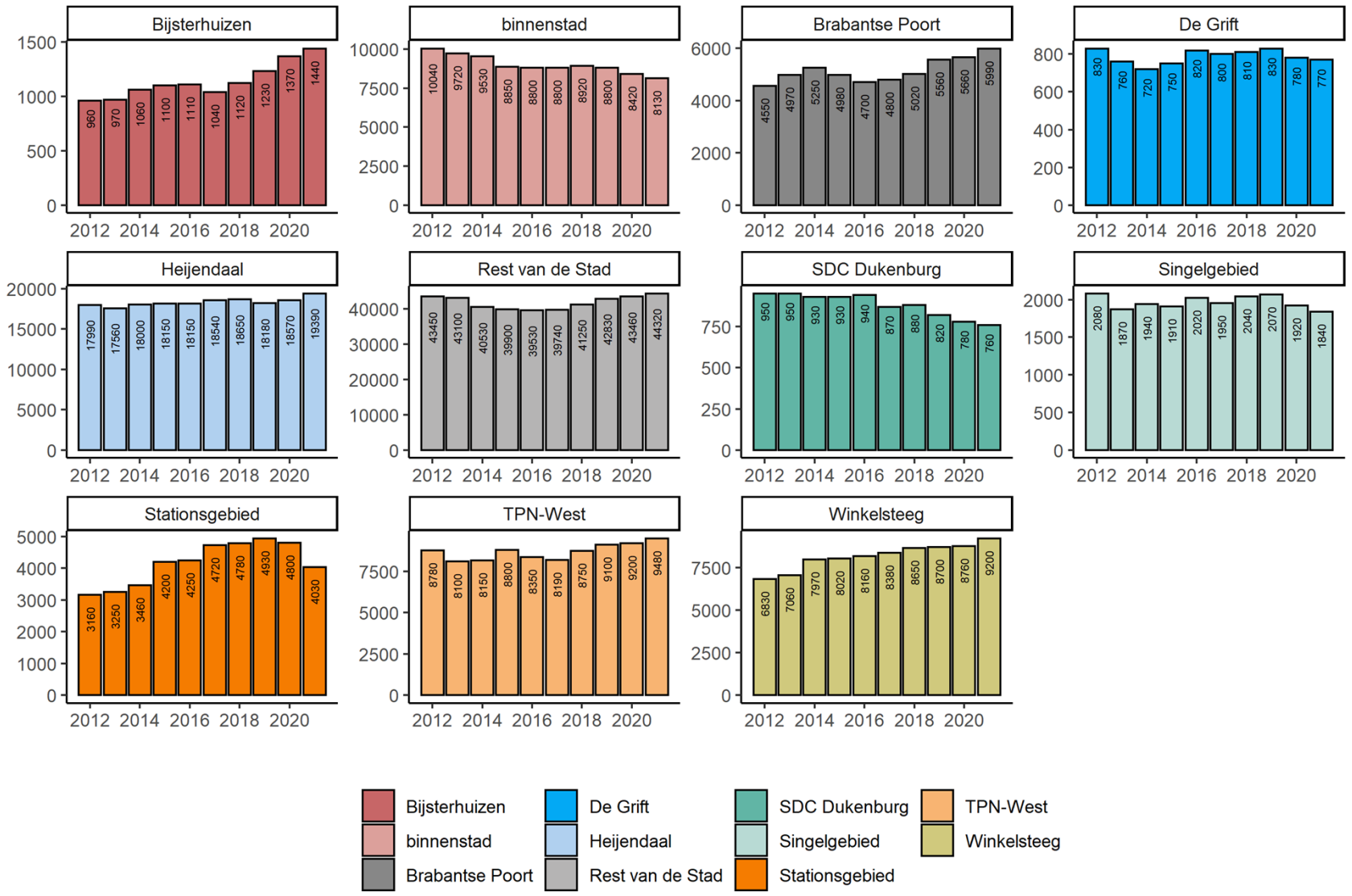
Het Singelgebied omvat de statige (voormalige) villa's uit de 19e eeuw. Zeer zichtbaar langs de drukke verkeersverbinding tussen de Waalbrug en Keizer Karelplein. Vanaf 2013, net na de grote recessie, neemt het aantal banen tot 2019 met wat schommelingen toe met 200. Tussen 2019 en 2021 verliest het gebied weer ongeveer hetzelfde aantal banen. Dit kan te maken hebben met de horeca- en uitgaansfunctie die in het gebied aanwezig is en die onder druk heeft gestaan door de coronacrisis en de maatregelen.

Het andere gebied rond de binnenstad is het Stationsgebied. De functie van dit gebied is in de afgelopen periode veranderd (vrachtfunctie is verdwenen en de verouderde overheidskantoren zijn ook grotendeels weg). Het aantal banen in het gebied daalt sinds 2019 met 900 tot 4000 in 2021. Een nieuwe invulling van de ontwikkellocaties in dit gebied kan deze trend doen omslaan. In het gebied is weliswaar de woonfunctie in opmars, maar tegelijkertijd komen op de nieuwe ontwikkellocaties functies terug die een duidelijke bijdrage gaan leveren aan een groei van het aantal banen in het gebied. Nieuwe accenten in het gebied zijn onderwijs en cultuur, horeca (hotel), zakelijke diensten en de traditionele personenvervoersfunctie.

Bij het gebied TPN-West schommelt het aantal banen in de eerste jaren. In 2012 is er sprake van een grote daling, gevolgd door een stijging in 2015, waarna het aantal banen in 2016 en 2017 weer afneemt. Vanaf 2017 is er een kantelpunt in de banengroei. Met name Westkanaaldijk heeft een zeer sterke groei gekend in de laatste 5 jaar.

Het laatste werkgebied is Winkelsteeg. Hier zie je de laatste jaren een vrij constante groei van het aantal arbeidsplaatsen. Na een daling tot aan 2017 groeit het deel in het Noorden van de Nieuwe Dukenburgseweg (NovioTechCampus rond NXP) wat sterker dan het deel ten zuiden daarvan. In totaal zien we op Winkelsteeg een plus van ruim 800 banen in de laatste 5 jaar.

In de rest van de stad zie je dat het aantal banen sinds 2016 weer gestaag toeneemt. In de bijlage vind je daarnaast ook een overzicht van de ontwikkeling van het aantal vestigingen per werkgebied.

Figuur 18. Ontwikkeling aantal banen per werkgebied. PWE

4.2 Arbeidsmarkt

Tot slot hebben we ook gekeken naar de arbeidsmarkt in het Rijk van Nijmegen op basis van de spanningsindicatoren van het UWV. Bij de publicatie van de monitor vestigingsklimaat in 2018 zagen we dat de arbeidsmarkt al krap was. Het is echter in het vierde kwartaal van 2021 nog krapper geworden. Landelijke cijfers geven aan dat in het vierde kwartaal van 2021 maar liefst 82% van alle werkende Nederlanders in een beroepsgroep werkt waar momenteel krapte is. In het vierde kwartaal van 2020 ging dit nog om 38%.[3]

Deze krapte wordt berekend op basis van de spanningsindicator van het UWV. Deze spanningsindicator kan een getal geven tussen 0,06 en 16. Hoe hoger het getal, hoe hoger de spanning op de arbeidsmarkt voor werkgevers. Bij 0 is de arbeidsmarkt zeer ruim, want er zijn geen openstaande vacatures en wel kortdurend werklozen. Bij veel openstaande vacatures en weinig kortdurend werklozen is de arbeidsmarkt zeer krap. De UWV deelt deze spanningsindicator in in vijf categorieën:

- 0,06 tot 0,25 is zeer ruim
- 0,25 tot 0,67 is ruim
- 0,67 tot 1,50 is gemiddeld
- 1,50 tot 4,0 is krap
- 4,0 tot 16 is zeer krap

In vrijwel alle beroepsgroepen is er sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt en daarnaast is er bij een groot deel sprake van een krappe arbeidsmarkt. De categorie zeer ruim is er niet meer en de categorie ruim kent nog slechts een vermelding van 1 beroepsgroep (figuur 19). Hoe groter het vlak, des te hoger de spanningsindicator. In de volgende beroepsgroepen is de spanningsindicator zelfs 16:

- *Elektriciens en elektronicamonteurs*
- *Ingenieurs (geen elektrotechniek)*
- *Machinemonteurs*
- *Transportplanners en logistiek medewerkers*
- *Vrachtwagenchauffeurs*

Een aantal beroepsgroepen zoals *artsen, onderwijskundigen en overige docenten, schilders en metaalspuiters, maatschappelijk werkers, managers logistiek en managers zakelijke en administratieve dienstverlening* scoren gemiddeld op de spanningsindicator. Alleen voor *biologen en natuurwetenschappers* is de arbeidsmarkt in het Rijk van Nijmegen ruim. In bijlage 2 vind je de tabel met alle beroepsgroepen en spanningsindicatoren.

[3] https://www.uwv.nl/overuwv/pers/persberichten/2022/in-bijna-alle-beroepsgroepen-beroepen-is-nu-sprake-van-krapte.aspx

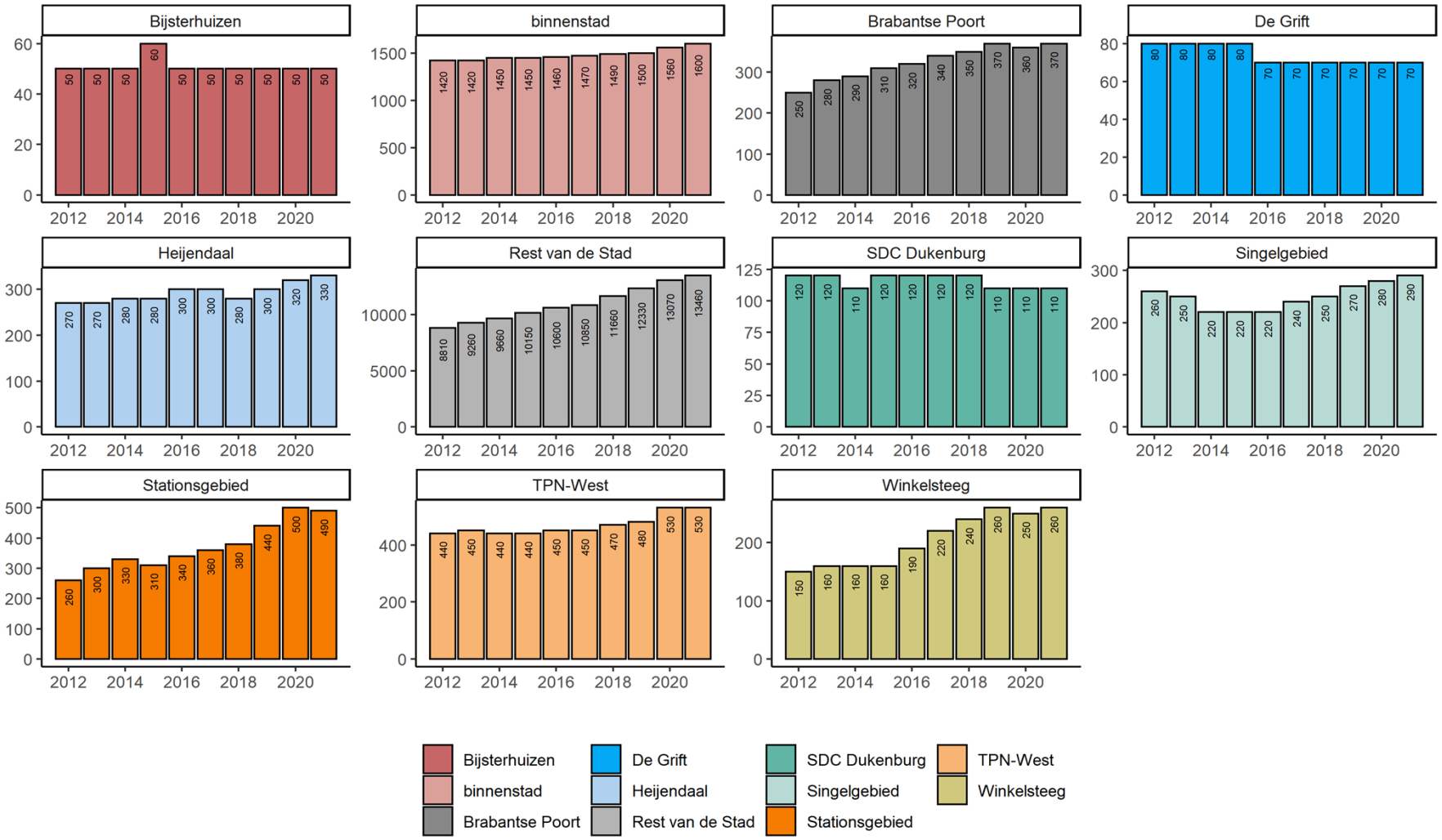
Figuur 19. Krapte op de arbeidsmarkt voor het Rijk van Nijmegen, 4e kwartaal 2021. Bron: UWV spanningsindicator

Bijlage

Bijlage 1: kleurschalen grafieken

Kleurschaal rapportcijfers	
4 - 5,5	
5,6 - 6,0	
6,1 - 6,5	
6,6-7,0	
7,1-7,5	
7,6-8,0	
8,1-8,5	
8,6 en hoger	

Bijlage 2: ontwikkeling vestigingen per werkgebied

Figuur 20. Ontwikkeling aantal vestigingen per werkgebied. PWE

Bijlage 3: spanningsindicator beroepsgroepen

Tabel 14. Krapte op de arbeidsmarkt voor het Rijk van Nijmegen, 4e kwartaal 2021. Bron: UWV spanningsindicator

beroepsgroep	krapte	Spanningsindicator UWV
Elektriciens en elektronicamonteurs	zeer krap	16,00
Ingenieurs (geen elektrotechniek)	zeer krap	16,00
Machinemonteurs	zeer krap	16,00
Transportplanners en logistiek medewerkers	zeer krap	16,00
Vrachtwagenchauffeurs	zeer krap	16,00
Productieleiders industrie en bouw	zeer krap	12,62
Gebruikersondersteuning ICT	zeer krap	12,09
Metaalbewerkers en constructiewerkers	zeer krap	10,65
Secretaresses	zeer krap	10,52
Managers detail- en groothandel	zeer krap	9,72
Elektrotechnisch ingenieurs	zeer krap	9,61
Timmerlieden	zeer krap	8,93
Databank- en netwerkspecialisten	zeer krap	8,48
Gespecialiseerd verpleegkundigen	zeer krap	8,08
Technici bouwkunde en natuur	zeer krap	7,57
Automonteurs	zeer krap	7,50
Verzorgenden	zeer krap	6,99
Software- en applicatieontwikkelaars	zeer krap	6,77
Schoonmakers	zeer krap	6,63
Bedieners mobiele machines	zeer krap	6,61
Accountants	zeer krap	6,41
Callcentermedewerkers outbound en overige verkopers	zeer krap	6,21
Hoveniers, tuinders en kwekers	zeer krap	6,13
Managers productie	zeer krap	5,34
Verkoopmedewerkers detailhandel	zeer krap	5,30
Verpleegkundigen (mbo)	zeer krap	5,10
Directiesecretaresses	zeer krap	5,07
Boekhouders	zeer krap	4,79
Medisch vakspecialisten	zeer krap	4,79
Receptionisten en telefonisten	zeer krap	4,38
Hulpkrachten bouw en industrie	zeer krap	4,23
Leidsters kinderopvang en onderwijsassistenten	krap	3,77
Architecten	krap	3,68
Docenten hoger onderwijs en hoogleraren	krap	3,55
Docenten algemene vakken secundair onderwijs	krap	3,40
Conciërges en teamleiders schoonmaak	krap	3,26
Productcontroleurs	krap	3,20
Managers ICT	krap	3,00
Specialisten personeels- en loopbaanontwikkeling	krap	2,91
Overheidsambtenaren	krap	2,89

Medisch praktijkassistenten	krap	2,86
Koks	krap	2,73
Boekhoudkundig medewerkers	krap	2,72
Vertegenwoordigers en inkopers	krap	2,71
Zakelijke dienstverleners	krap	2,22
Productiemachinebedieners	krap	2,08
Administratief medewerkers	krap	1,99
Beleidsadviseurs	krap	1,99
Beveiligingspersoneel	krap	1,98
Managers verkoop en marketing	krap	1,97
Adviseurs marketing, public relations en sales	krap	1,96
Fysiotherapeuten	krap	1,77
Chauffeurs auto's, taxi's en bestelwagens	krap	1,67
Leerkrachten basisonderwijs	krap	1,59
Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	krap	1,58
Psychologen en sociologen	krap	1,58
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders	krap	1,56
Artsen	gemiddeld	1,47
Onderwijskundigen en overige docenten	gemiddeld	1,44
Schilders en metaalspuiters	gemiddeld	1,39
Maatschappelijk werkers	gemiddeld	1,35
Managers logistiek	gemiddeld	1,26
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening	gemiddeld	1,12
Biologen en natuurwetenschappers	ruim	0,57